

NYUGAT-EURÁZSIAI IDŐ

Sorozatszerkesztők:

Pálfalvi Lajos, Németh Orsolya, Makranczi Zsolt

Hammerstein Judit

Oroszok és magyarok

**Magyar írók Oroszország- / Szovjetunió-
tapasztalata az 1920–1930-as években**

Örökség Kultúrpolitikai Intézet

Budapest, 2022

A kötetet tervezte: Kun Dávid

A borítón Szurcsik József *Titkok völgye*
című festménye látható.

A kötet megjelenését a
Nemzeti Kulturális Alap támogatta.

Minden jog fenntartva. Jelen könyvet vagy annak részleteit tilos reprodukálni,
adatrendszerben tárolni, bármely formában vagy eszközzel – elektronikus,
fényképeszeti úton vagy más módon – az Örökség Kultúrpolitikai Intézet írásos
engedélye nélkül közölni.

© Hammerstein Judit

Tartalom

Előszó.....	7
BEVEZETÉS	9
OROSZORSZÁG ÉS AZ UTAZÁSOK	19
Az orosz önreflexió hagyományai. Oroszország mint a másság és a modernség hazája	21
A két világháború közötti utazók és a Szovjetunió	31
A TÁJÉKOZÓDÁS CSATORNÁI. MAGYARORSZÁG OROSZORSZÁG-KÉPE A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTT	47
Orosz-magyar hivatalos kapcsolatok az 1920-1930-as években	49
Kulturális érintkezések.....	65
Az orosz irodalom magyarországi recepciója.....	65
Orosz-magyar irodalmi kapcsolatok az első világháborúig.....	66
Az orosz irodalom fogadtatása a két világháború között.....	71
Érintkezések a művészeti területen	82
Egy jól értesült magyar író: Márai Sándor orosz vonatkozású publicisztikája.....	87
MAGYAR UTAZÓK.....	105
Korai utazók	109
Utazók a két világháború között.....	117
Mit látott egy mérnök a Szovjetunióban?	
Popper József körutazása	126
A Károlyi házaspár a szovjet propaganda szolgálatában	132
Egy jobboldali tudós tanulmányútja: Magyary Zoltán.....	144
Szirmai Rezső a szovjet ifjúságról.....	148
MAGYAR ÍRÓK ÚTI BESZÁMOLÓI.....	153
A két világháború között megjelent oroszországi hadifogoly-visszaemlékezések.....	155
Az oroszországi hadifogoly-memoárokról általában	155
A visszaemlékezések visszatérő elemei	159
Két sikerregény: Markovits Rodion Szibériai garnizonja és Munk Artúr naplója	174
Szibériai garnizon	174
A nagy káder	200

<i>Egy otthontalan közép-európai: Arthur Holitscher és a messianisztikus útirajz.....</i>	211
Zsidóság, magyarság, németiség.....	212
Lázadás és baloldaliság.....	219
A hontalan utazó.....	226
A „hivatásos” utazó.....	228
Holitscher Oroszország-kritikája.....	229
Holitscher magyar recepciója.....	253
<i>Arthur Koestler és az emigráció az „új Cionba”.....</i>	261
Koestler, a világhírű író.....	261
Koestler magyarsága.....	262
Utazás a Szovjetunióba – <i>Vörös nappalok és fehér éjszakák</i> <i>(Von weissen Nächten und roten Tagen [12 Reportagen aus den</i> <i>Sowjet-Peripherien])</i>	266
Ami kimaradt az útirajzból.....	277
Az útirajz megjelenése.....	296
A szovjet utazás helye a kommunizmussal való szakítás folyamatában. Koestler és a kommunizmus.....	298
Az útirajz és a „kommunista psziché”.....	309
Magyarországi recepció.....	312
<i>Két magyar és egy francia író a szovjetek földjén: Illyés Gyula, Nagy Lajos és André Gide.....</i>	317
Az utazások háttere.....	317
A három Szovjetunió-kritika.....	330
Az útirajzok fogadtatása.....	348
<i>Egy „optimista” Moszkvában: Sinkó Ervin.....</i>	365
Egy regény regénye.....	365
Moszkva és a mindennapi terror.....	370
Egy élet mint kudarcok sorozata?.....	393
MÉRLEG ÉS KITEKINTÉS.....	401
Utószó.....	427
Névmutató.....	435